

การส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา

น้ำหวาน เข้าใจการ

วท.บ.(สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประยูร วงศ์จันทร์

อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย เพื่อศึกษาประสิทธิผลของคู่มือส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกไม้ เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ก่อนและหลังการส่งเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการสมัครใจเข้าร่วมการส่งเสริม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย คู่มือ แผ่นพับ แบบทดสอบความรู้ แบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired t-test และการหาดัชนีประสิทธิผล (E.I) จากการศึกษา พบว่า คู่มือการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.90/88.80 สำหรับการศึกษาคะแนนประสิทธิผลของคู่มือการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I) เท่ากับ 0.8333 หมายความว่า นิสิตมีความก้าวหน้าในการมีความรู้ร้อยละ 83.33 ส่วนด้านความรู้ก่อนการส่งเสริมนิสิตมีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 6.60$) และหลัง การส่งเสริมนิสิตมีระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 17.76$) และทัศนคติก่อนการส่งเสริมนิสิตมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 2.15$) และหลังการส่งเสริมนิสิต มีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 2.70$) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้และทัศนคติก่อนและหลังการส่งเสริมของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เข้ารับการส่งเสริมมีความรู้และทัศนคติ หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการส่งเสริมสามารถทำให้นิสิตเกิดความรู้ และทัศนคติต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

คำสำคัญ : การส่งเสริม ไม้ ประโยชน์ใช้สอย ความรู้ ทัศนคติ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

Abstract

The objectives of this research were to study the efficiency and effectiveness of promotion of planting Bamboo to increase forest area in community and usefulness manual, to study and compare knowledge and opinion towards planting Bamboo to increase forest

area in community and usefulness before and after the promotion. The sample group for this research was 30 undergraduates in environmental education programs, Faculty of Environment and Resource studies, MahaSarakhm University, being selected by voluntary sampling. The instruments used in this research were guidebook, brochure, knowledge questionnaire and opinion measures. The statistics used to data analysis were percentage, mean, standard deviation, paired t-test and effectiveness index (E.I). The result showed that the efficiency of the guidebook of promotion of planting Bamboo to increase forest area in community and usefulness was effective at 81.90/88.80, the effectiveness of the promotion of planting Bamboo to increase forest area in community and usefulness had an effectiveness index (E.I.) at 0.8333, found that the undergraduate students had progressively knowledge means at 83.33, before the promotion, the students' knowledge was at fairly good level ($\bar{X} = 6.60$), after the promotion, students' knowledge was at very good level ($\bar{X} = 17.76$), before the promotion, the students' opinion was at uncertainty level ($\bar{X} = 2.15$), after the promotion, the students' opinion was at agree level ($\bar{X} = 2.70$). When compared an average score of knowledge and opinion before and after the promotion, the students had knowledge and opinion more than before the promotion was statistically significant at .05. It showed that the promotion increased knowledge and opinion of undergraduates.

Keywords: Promotion, Bamboo, Usefulness, Knowledge, Opinion, Efficiency, Effectiveness

บทนำ

ไผ่ เป็นทรัพยากรป่าไม้ที่ทุกคนรู้จักกันดี เนื่องจากในชีวิตประจำวันเราจะได้ใช้ประโยชน์จากไผ่ไผ่อย่างมากมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพราะว่าทุกส่วนของไผ่ไผ่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นราก ลำต้น ใบ หรือหน่อ การใช้ประโยชน์อาจนำไปใช้ในทางก่อสร้างที่อยู่อาศัย ทำภาชนะต่างๆ ใช้ในครัวเรือน เครื่องจักรสาน เฟอร์นิเจอร์ กระดาษ และหน่อไผ่ก็ยังสามารถนำมาใช้บริโภคได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วเรามักรู้จักไผ่ไผ่ในรูปของการใช้ประโยชน์จากลำต้น นอกจากนี้ประโยชน์ทางอ้อมของไผ่ ก็คือ ช่วยป้องกันการพังทลายของดินตามบริเวณชายฝั่ง

แม่น้ำลำคลอง และสามารถบรรเทาอุทกภัยวาตภัยอันเนื่องมาจากกระแสน้ำและกระแสนลมได้ดีเนื่องจากต้นไผ่ช่วยสามารถชะลอความเร็วของกระแสน้ำ และกระแสนลมได้เป็นอย่างดี จึงทำให้คนไทยนิยมปลูกไผ่ไผ่ไว้โดยทั่วไปทั้งภายในบริเวณหมู่บ้านและบริเวณหัวไร่ปลายนา (กลุ่มบัณฑิตเกษตรอาสา, 2530 : 79)

ไผ่ เป็นพันธุ์ไม้ยืนต้น ลำต้นแตกเป็นกอเป็นไม้พุ่มเล็กถึงขนาดใหญ่ กอหนึ่งมีประมาณ 20-25 ต้น ลำต้นมีความสูงประมาณ 5-15 เมตร ลักษณะลำต้นเป็นข้อปล้อง ผิวเกลี้ยงแข็งมีสีเขียวหรือเหลืองแถบเขียว ขนาดสีขึ้นอยู่กับพันธุ์และชนิด ใบไผ่เป็นใบเดี่ยว กว้างประมาณ 1-2 นิ้ว ยาว

ประมาณ 5-12 นิ้ว ออกดอกเป็นช่อตามปลายยอด เมื่อไฟ้ออกดอก ไฟ้จะตายชาวบ้านทั่วไปเรียกไฟ้ตายขุย คือตายทั้งตระกูล ผลหรือลูก คล้ายเมล็ดข้าวสาร สำหรับการปลูกไฟ้จะนิยมขุดหลุมปลูก ซึ่งมีขนาดมาตรฐานของการปลูกไฟ้คือ 40x40x40 ซม. ระยะห่างระหว่าง 3x4 เมตร โดยขุดหลุมและนำดินขึ้นมากองไว้ใส่ปุ๋ยคอกผสมกับหน้าดินที่ขุดขึ้นมาลงไปประมาณ 0.5-1.0 กิโลกรัม ผสมดินกับปุ๋ยคอกให้เข้ากันรอกันหลุมด้วยดินที่ผสมปุ๋ยคอกแล้วให้สูงจากดินกันหลุม ประมาณ 10-15 ซม. แล้วนำต้นกล้าวางลงไปหลุมให้วางกิ่งไฟ้เอียงประมาณ 50-60 องศาเพื่อหน่อต่อไปจะได้แทงขึ้นตรงและเร็ว ฉีกถุงพลาสติกออกก่อนวางกิ่งพันธุ์ กลบดินจนพูน ให้น้ำและอัดดินให้แน่นเมื่อดินล่างแน่นแล้วให้กลบดินทั้งหมดลงไป พูนดินบริเวณโคนกิ่งไฟ้ให้เป็นเนินสูงเล็กน้อย ใช้ไม้ปักเป็นหลักตอกยึดกิ่งไฟ้ไว้ให้แน่นเพื่อกันลมโยก ถ้าลมแฉนั้นแรง ถ้าลมไม่แรงมากไม่ต้องปักหลักไม้ ใช้เชือกปอแก้วบางๆมัดให้แน่น รดน้ำให้ชุ่มเมื่อดินยุบตัวแล้วจะเสมอกับพื้นที่ปลูกพอดี (ลักษณะทางพฤกษศาสตร์, 2557 : เว็บไซต์)

ไฟ้เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้สร้างเป็น ที่อยู่อาศัย เป็นไม้ใช้สอยและเพื่อการบริโภค ปัจจุบันมีการบุกรุกทำลายป่าไฟ้เป็นจำนวนมากเพื่อปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น ข้าวโพด อ้อย ไม้ยืนต้นอื่นๆ และจากความต้องการนำไปใช้ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น โรงงานหน่อไม้กระป๋อง การเลี้ยงหอยทะเล ไม้ตะเกียบ ไม้จิ้มฟัน เฟอร์นิเจอร์ และอุตสาหกรรมกระดาษ ทำให้ไม้ไฟ้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติถูกทำลายใกล้สูญพันธุ์หมดแล้ว ที่สำคัญป่าไฟ้ยังเป็นแหล่งช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นห่วงโซ่อาหารสร้างสมดุลในธรรมชาติ

จะสูญเสียไป ส่งผลกระทบมากมายเช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ดินถล่ม ฯลฯ

ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริม และอนุรักษ์ ป่าชุมชนไฟ้ให้กลับคืนมาอย่างจริงจัง ทำให้ไฟ้ในธรรมชาติขาดแคลนและที่สำคัญพันธุ์ไฟ้ที่มีลักษณะที่ดีใกล้สูญพันธุ์ หากไม่มีการส่งเสริมและอนุรักษ์อย่างจริงจัง อาจจะทำให้โอกาสที่จะรักษาป่าไฟ้ของประเทศไทยหมดสิ้นไปในเวลาอันใกล้

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการจัดทำวิจัย เรื่องการส่งเสริมการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย เพื่อให้มีสติเกิดความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย โดยจากการส่งเสริมดังกล่าวผู้วิจัยหวังว่าจะก่อให้เกิดความรู้กับนิสิตและนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันเพื่อนำไปใช้ประโยชน์เป็นการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของคู่มือส่งเสริมการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกไฟ้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ก่อนและหลังการส่งเสริม

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการส่งเสริมนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยมากกว่าก่อนการส่งเสริม

2. หลังการส่งเสริมนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยมากกว่าก่อนการส่งเสริม

ขอบเขตของการวิจัย

พื้นที่วิจัย

พื้นที่ที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ มูลนิธิสิ่งแวดล้อมศึกษาตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการส่งเสริม เรื่องการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 288 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการส่งเสริม ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มเจาะจงเข้าร่วมส่งเสริม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ คู่มือการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ความรู้ เกี่ยวกับการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

2. ทัศนคติ ต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ เดือนพฤศจิกายน 2557-เดือนมกราคม 2558

ระยะที่ 1 ออกแบบและสร้างคู่มือการส่งเสริม และแผนพับการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

ระยะที่ 2 ถ่ายทอดทางสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมถ่ายทอดให้เกิดความรู้ และทัศนคติ ในเรื่องการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นรูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัยเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) มีรูปแบบการวิจัย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 109)

ตารางที่ 1 รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง

กลุ่ม	ทดสอบก่อน	ส่งเสริม	ทดสอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแผนการวิจัย

E แทน กลุ่มตัวอย่าง

X แทน การส่งเสริม

T₁ แทน การทดสอบความรู้และทัศนคติ
ก่อนการส่งเสริม

T₂ แทน การทดสอบความรู้และ
ทัศนคติหลังการส่งเสริม

T₁ และ T₂ เป็นการวัดด้วยเครื่องมือชนิด
เดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้

- 1) คู่มือส่งเสริม เรื่อง การส่งเสริมการปลูก
ไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย
- 2) แผ่นพับ เรื่อง การส่งเสริมการปลูกไม้
เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

เครื่องมือในการวัดและประเมินผล

- 1) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูก
ไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย
- 2) แบบวัดทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่ม
พื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
ในการศึกษา เรื่อง การส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่ม
พื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยสำหรับ
นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา
โดยกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อเป็นการ
ถ่ายทอด โดยการส่งเสริม 2 วัน มีวิธีเก็บข้อมูล 2
ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ออกแบบและสร้างคู่มือการ
ส่งเสริม และแผ่นพับการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อ
เพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยระยะที่
2 ถ่ายทอดทางสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยผ่าน
กระบวนการส่งเสริมถ่ายทอดให้เกิดความรู้ และ
ทัศนคติ ในเรื่องการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน

และประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับ
ปริญญาตรีสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะ
สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม (การส่งเสริมให้ความรู้และวัดผล)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้
โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ใช้
สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
เปรียบเทียบความรู้ Paired t-test
(Independent Samples) ที่ระดับนัยสำคัญทาง
สถิติ .05
3. สถิติทดสอบประสิทธิภาพเครื่องมือ
ได้แก่ การหาดัชนีประสิทธิผล (E.I)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาการวิจัย เรื่องการส่งเสริมการ
ปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้
สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขา
สิ่งแวดล้อมศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมการ
ปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์ การใช้
สอย คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมส่งเสริมการปลูก
ไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์ การใช้สอย
สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อม
ศึกษา แต่ละหน่วยความรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ
81.90/88.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80
2. ประสิทธิภาพของคู่มือส่งเสริมการปลูกไม้
เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย
คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการส่งเสริมการ

ปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษามีดัชนีประสิทธิผล (E.I) เท่ากับ 0.8333 หมายความว่า นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีความก้าวหน้าในการมีความรู้ร้อยละ 83.33

3. ความรู้และทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ก่อนและหลังการส่งเสริม ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา ก่อนและหลังการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

3.1 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา พบว่า ก่อนส่งเสริม นิสิต มีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับ พอใช้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 6.58 และหลังส่งเสริม นิสิตมีความรู้โดยรวมอยู่ในระดับ ดีมาก มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.70 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการส่งเสริม นิสิตมีความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่า ก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .000$) แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้นิสิตมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนส่งเสริม

3.2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชน

และประโยชน์การใช้สอย นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เข้าร่วมรับการส่งเสริม พบว่า ก่อนการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเท่ากับ 2.15 และหลังการส่งเสริม โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เท่ากับ 2.70 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการส่งเสริม นิสิตมีทัศนคติต่อการปลูกไม้หลังการส่งเสริมมากกว่า ก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .001$) แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้นิสิต มีทัศนคติต่อการปลูกไม้เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนส่งเสริม

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของคู่มือการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย

คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์ การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา แต่ละหน่วยความรู้ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.90/88.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ผ่านการปรับปรุงเนื้อหาอย่างเป็นระบบโดยมีขั้นตอนการดำเนินการคือ ขั้นการพัฒนาเนื้อหาสาระคู่มือ

การจัดกิจกรรมส่งเสริม ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริม ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไปสู่ขั้นตอนการสร้างคู่มือส่งเสริม โดยผ่านกระบวนการปรับปรุงแก้ไขตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นไปตามแนวคิดของพงศ์ หรดาล (2539 : 21-25) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะบุคคลเพื่อที่จะปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และทัศนคติ อันเหมาะสม จนก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ เป็นไปตามแนวคิดของ ทะนงทองเต็ม (2550 : 47) สรุปแล้วว่าการประเมินผลการส่งเสริม คือ “กระบวนการในการวัดผลการส่งเสริมว่าผู้เข้าอบรม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำในลักษณะใด และเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมที่ได้กำหนดไว้ ” อาจสรุปได้ว่าถึงแม้ว่าการประเมินผลการส่งเสริมเน้นถึงการวัดประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงการศึกษาว่าการส่งเสริมได้ผลบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมเพียงใดแต่ก็ควรจะต้องครอบคลุมถึงการตรวจสอบการประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงความคุ้มค่าของการบริหารงานส่งเสริมโดยรวมด้วยเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมุนทิพย์ บุญสมบัติ และคณะ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า มี

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ดังนี้ 80.20/79.20 78.80/78.88 และ 80.00/80.00

2. ประสิทธิภาพของคู่มือส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์ การใช้สอย

คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษามิตซ์นีประสิทธิผล (E.I) เท่ากับ 0.8333 หมายความว่า นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่ได้เข้าร่วมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย โดยใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย มีความก้าวหน้าในการมีความรู้ร้อยละ 83.33 แสดงให้เห็นว่า คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย มีความเหมาะสมทำให้นิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คู่มือมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจช่วยกระตุ้นให้นิสิตตื่นตัวและมีความสนใจในการเรียนรู้ด้านการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ทำให้ความรู้ มีทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอยเป็นไปตามแนวคิดของกรมวิชาการ (2545 : 58) กล่าวว่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เป็นค่าแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนดัชนีประสิทธิผลควรมีค่า 0.5 ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ ศรีพหล (2554 : 111) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน พบว่า ชุดส่งเสริมทางไกลสื่อประสมสำหรับครูสังคมศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ที่พัฒนาขึ้นมา 3 หน่วย เป็นไปตามเกณฑ์

80/80 ที่กำหนดไว้ ส่วนผลสัมฤทธิ์ในการฝึกอบรมทางไกลหลังการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวดี ไตรรงค์ (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงาน เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 มีค่า 0.8150 แสดงว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 81.50

3. ความรู้และทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ก่อนและหลังการส่งเสริม

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เข้าร่วมรับการส่งเสริมมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ก่อนการส่งเสริม มีคะแนนซึ่งมีระดับความรู้อยู่ในระดับพอใช้ และคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย หลังส่งเสริมมีความรู้เพิ่มมากขึ้น เท่ากับ ซึ่งมีระดับความรู้อยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อน และหลังการส่งเสริม นิสิตที่เข้ารับการส่งเสริมมีความรู้หลังการส่งเสริมมากกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p ความรู้ = .000) แสดงให้เห็นว่าคู่มือส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา

มีผลทำให้ นิสิตที่เข้ารับการส่งเสริมมีความรู้เพิ่มมากขึ้นกว่าก่อนการส่งเสริม เป็นไปตามแนวคิดของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2544 : 18) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นซึ่งผู้เรียนจำได้ อาจโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็นได้ ยินจำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับการจำกัดความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎโครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ไตรทิพย์ (2551 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้นำสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก มีเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก และการปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม ผู้นำสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการฝึกอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ กานานนท์ (2556 : บทคัดย่อ) พบว่า จากการส่งเสริมให้ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการปลูกพืชทนน้ำในป่าชุมชน ชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ก่อนการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก หลังการส่งเสริมชาวบ้านมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร นันทจันทร์ (2557 : 63) แสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการปลูกต้นกระถินเทพาเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชนสำหรับประชาชนบ้านโคกก่อ ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีผลทำให้ชาวบ้าน มีความรู้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิจพร มาจันทร์

(2556 : บทคัดย่อ) พบว่า หลังการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประชาชนรอบป่ามีความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา ที่เข้าร่วมรับการส่งเสริม พบว่า หลังการส่งเสริม นิสิตมีทัศนคติต่อการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย สูงกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมมีผลทำให้ทัศนคติของผู้เข้าส่งเสริม เป็นไปตามแนวคิดของ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 64-65) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติประกอบด้วยการเรียนรู้ โดยอาจมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น จนทำให้เกิดความประทับใจทางบวก คือความรู้สึกรับชอบ และความประทับใจทางลบ คือ ความรู้สึกไม่ชอบ อาจเกิดการยอมรับทัศนคติจากผู้อื่นและมีสื่อต่างๆ เป็นสิ่งชักจูงใจให้ปฏิบัติ โดยแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ การส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย ด้วยวิธีการบรรยาย โดยสื่อที่ใช้ในการส่งเสริมคือ คู่มือส่งเสริมการส่งเสริมการปลูกไม้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าชุมชนและประโยชน์การใช้สอย และแผ่นพับ 4 เรื่อง คือ หน่วยกิจกรรมที่ 1 ลักษณะทั่วไปของไม้ หน่วยกิจกรรมที่ 2 ประโยชน์ของไม้หน่วยกิจกรรมที่ 3 วิธีการปลูก วิธีการขยายพันธุ์ หน่วยกิจกรรมที่ 4 วิธีการรักษา / บำรุงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุรัชย์ สุรชโย (หงษ์ตระกูล) (2554 : 8) พบว่า โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน โดยมี 3 อันดับแรกที่เด่นชัด ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหลักสูตร

ด้านเทคนิคการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอน ในด้านที่นักเรียนมีทัศนคติที่ต่ำสุด คือ ด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลธรผาโคตรและคณะ (2550 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีทัศนคติต่อความสำคัญและประโยชน์ของการปลูกต้นยางนาร้อยละ 43.51-91.0 ต่อปัญหาและอุปสรรคของการปลูกต้นยางนา ร้อยละ 19.65-75.96 ต่อวิธีการปลูกต้นยางนา ร้อยละ 42.46-90.18 และต่อโครงการ ”ยางนาคืนถิ่นปี 2550 - 2551,, ร้อยละ 52.11-74.04 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสารวงศ์มณีรุ่งและคณะ (2553 : บทคัดย่อ) พบว่าภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยในภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยภาพลักษณ์ด้านตัวองค์กรมีคะแนนสูงที่สุดรองลงมาคือด้านการจัดการเรียนการสอนด้านบริการวิชาการและด้านวิจัยสำหรับด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมมีคะแนนต่ำสุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรพงศ์ ชำนาญบริหารักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ป่าเขามีความสัมพันธ์กับราษฎรซึ่งมีระดับทัศนคติที่เห็นด้วยต่อป่าไม้ จากการได้รับการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความเชื่อเกี่ยวกับป่าไม้ ส่วนสภาพปัญหาด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของราษฎรที่พบมาก คือการลักลอบเก็บหาของป่าในเขตชุมชน ราษฎรมีพฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ที่มีระดับการปฏิบัติเป็นประจำคือ การเลือกเก็บฟืน และการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของป่าชุมชนที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

(1) ควรจัดกิจกรรมในการส่งเสริมให้มีความต่อเนื่อง และสอดแทรกเนื้อหาสาระเพิ่มขึ้น เพื่อที่นิสิตจะได้มีความรู้เพิ่มมากขึ้น

(2) ควรมีสื่อประกอบที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจ และกระตุ้นให้เกิด การปรับเปลี่ยนทักษะและพฤติกรรมการเรียนรู้

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ตัวนิสิต ควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตัวเอง เกี่ยวกับการปลูกไผ่ในพื้นที่ ป่าชุมชนของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาติดตามโครงการวิจัยนี้ เช่น การติดตามดูแลพรรณพืชที่นำไปปลูก อัตราการเจริญเติบโตของพืช

2) ควรมีการนำวิจัยเชิงปฏิบัติการไปใช้ในการดูแล พื้นที่ป่าชุมชน โดเน้นพรรณพืชที่ใช้ประโยชน์เป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กลุ่มบัณฑิตเกษตรอาสา. (2530). ไผ่และการปลูกไผ่. กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรจังหวัดน่าน (พืชสวน).
- ชลอธ ภาโคตรและคณะ. (2550). ทักษะชีวิตของประชาชนต่อการปลูกไผ่อย่างนาในจังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ว.มร. ปีที่ 3. ฉบับที่ 1.
- ทะนง ทองเต็ม. (2550). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง “การประเมินผลการฝึกอบรม”. (เอกสารอัดสำเนา).
- ธวัชชัย ไตรทิพย์. (2551). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผู้นำสิ่งแวดล้อมชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรศรพงศ์ ชำนาญบริรักษ์. (2545). พฤติกรรมการอนุรักษ์ป่าไม้ ของราษฎรรอบแนวเขตป่าชุมชนเขาวง ตำบลวังตะเฒ่า อำเภอนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น : วิทยานิพนธ์. วท.บ.สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรบัณฑิตวิทยาลัย.
- นิจพร มาจันทร์. (2556). กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการป่าชุมชนต้นแบบกรณีศึกษา ป่าชุมชนโคกหินลาดและป่าชุมชนโคกใหญ่ของจังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : วิทยานิพนธ์ ปริญญาตรี สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา.
- นิตยา รักศิลป์. (2550). การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราใน อำเภอกันตัง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2544). ทักษะชีวิตการวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทักษะชีวิตการวัด. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- ประสาร วงศ์มณีรุ่ง และคณะ. (2553). ทักษะชีวิตของชุมชนและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนโดยรอบ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปรียาภรณ์กานานนท์. (2556). การส่งเสริมการปลูกพืชหน้ำในป่าชุมชน บริเวณกุดคำอิง บ้านดอนนา ตำบลขามเรียง อำเภอกันตัง วิทย จังหวัดมหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงศ์ หรดาล. (2539). การวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร. กรุงเทพฯ : คณะอุตสาหกรรมการศึกษา สถาบันราชภัฏพระนคร.

- พระสุรชัยสุรชัย (หงษ์ตระกูล). (2554).ทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนของพระสอน ศีลธรรม : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ลักษณะทางพฤกษศาสตร์. (2557).บ้านจอมยุทธ. [ออนไลน์] ได้จาก : http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-2/bamboo/03.html. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 20 กันยายน 2557].
- วรพร นันทจันทร์. (2556). การส่งเสริมการปลูกต้นกระถินเทพาเพื่อการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชนสำหรับ ประชาชนบ้านโคกก่อ ตำบลคันธารราษฎร์ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม :มหาวิทยาลัย มหาสารคาม. วท.บ.สิ่งแวดล้อมศึกษา.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2554). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุดี ไตรรงค์. (2555).การพัฒนาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบโครงงานเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมุนทิพย์ บุญสมบัติ และคณะ. (2554). ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.

การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม

วันเพ็ญ กันพล

วท.บ.(สิ่งแวดล้อมศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สมบัติ อัมระภา

อาจารย์ สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้และเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติต่อการปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรในชุมชนบ้านแก้งใต้ ตำบลแก้ง อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือชาวบ้านบ้านแก้งใต้ จำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบสุ่มเจาะจงเข้าร่วมกิจกรรมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือ แผ่นพับ แบบทดสอบความรู้ และแบบวัดทัศนคติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ (IOC) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน คือ paired t-test ผลการศึกษา พบว่าชาวบ้านบ้านแก้งใต้มีความรู้การปลูกสมุนไพรฟ้าทะลายโจรก่อนการส่งเสริมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X}=11.16$) และหลังการส่งเสริมชาวบ้านมีความรู้อยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=18.53$) ส่วนทัศนคติก่อน การส่งเสริมชาวบ้านมีทัศนคติอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย ($\bar{X}=1.35$) และหลังการส่งเสริมชาวบ้านมีทัศนคติ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X}=2.73$) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของผู้เข้ารับการส่งเสริมก่อนและหลัง การส่งเสริม พบว่า ชาวบ้านบ้านแก้งใต้มีความรู้